

AFSCHRIFT.

NEDERLANDSCHE STICHTING VOOR PSYCHOTECHNIEK

Tel. 23243 Telegramadres: Psychotechniek Postgiro 19083 Bank: Amsterd. Bank Utrecht

WITTEVROUWENKADE 6
UTRECHT.

De Weledelgeleerde Heer
Drs. C. van Eden
Hofstede de Grootkade 33,
G r o n i n g e n.

AD/LW - G 2501 a - P 12458

16 september 1959

Niet bestemd voor sollicitatie.

Weledelgeleerde Heer,

Hieronder formuleren wij de resultaten van het psychologisch onderzoek van Uw zoon

Jan Gerrit van Eden, geboren 16 maart 1942 te Voorburg. Onderzocht 27 augustus 1959 te Utrecht met het oog op de studie- en beroepskeuze.

Au fond is hij niet bijzonder zeker van zichzelf en juist daarom is hij er nogal op ingesteld om zoveel mogelijk punten vast te leggen waaromtrent hij wel zekerheid bezit en rechte lijnen te trekken die een stevig kader vormen waar men houvast aan heeft, - dit zowel voor hemzelf als voor anderen.

Zijn eerste benadering van mensen en situaties geschiedt met de nodige vriendelijke gereserveerdheid.

Direct hierdoor doet hij al tamelijk beheerst en volwassen, althans weinig impulsief-jongensachtig aan. Verder beredeneert hij heel bewust voor zichzelf hoe de omstandigheden en de verhoudingen liggen en welke positie hij daarin zal gaan innemen. Daarbij toont hij niet zo zeer over flair of intuïtie of een bredere visie, maar wel over nuchtere realiteitszin en oog voor het voor-de-hand-liggende- te beschikken. In veel opzichten is zijn optreden en reageren daardoor heel berekenbaar, goed aan de omstandigheden aangepast, ter zake, en ook wel efficiënt. Hij schiet niet uit, doet geen plotselinge, onverantwoorde stappen, scharrelt niet van het een naar het ander, maar volgt een weg die dan natuurlijk wel ergens op uit moet lopen. En dit nu is, in verband ook met het in het begin genoemde, bij hem het zwakste punt. Hij heeft geen sterke doelvoorstelling waar het heen moet. Hij is als het ware

AD/LW - G 2501 a - P 12458

16 september 1959

J.G. van Eden.

2.

blij wanneer zich telkens iets voordoet dat als voorlopig doel kan dienen. Maar hij mist zowel de fantasie om zich een echt eigen doelstelling te scheppen, als de drijfveren of de zeer persoonlijke belangstelling om het nu speciaal in die en die richting en niet in een andere te willen zoeken.

Uiteraard kan hij zonder een dergelijke prikkel ook heel goed werk leveren -en in verschillende opzichten heeft hij dat reeds gedaan- omdat er altijd een hele reeks van werkzaamheden zijn die van ieder mens verwacht worden, terwijl omstandigheden bovendien vaak een leidende of zelfs dwingende rol spelen. Het gebruik maken van geboden kansen, het zich wijden aan een taak die duidelijk op zijn weg gelegd wordt en het zorgen voor een goede mate van kennis en algemene ontwikkeling zoals hij deze in zijn milieu nodig heeft ligt helemaal in die lijn. Nu hij echter staat voor de keuze van een beroep is dat heel anders. Na de H.B.S. volgen immers een oneindig groter aantal mogelijkheden om uit te kiezen dan na de Lagere School. Een echt voor-de-hand-liggend beroep is er in zijn geval nauwelijks, zoals bijvoorbeeld wanneer hij een boerenzoon zou zijn geweest. Geheel varen op het kompas van zijn ouders -daarvoor is hij toch weer te zelfstandig en heeft hij ook teveel het vermoeden dat er heel wat vast zit aan een dergelijke studiekeuze en men er wel voor 100% achter moet kunnen staan om te slagen.

Een academische studie zal hem op zichzelf toch al vrij zwaar vallen. Zo begaafd in technische of wiskundige richting dat hij naar Delft zou moeten gaan achten wij hem bijvoorbeeld niet. En ook de medische richting lijkt ons nogal bezwaarlijk. Nu is hij wel iemand die van volhouden weet, doch dan zal hij zich daarna moeten handhaven in een beroep waar vrij véél overtuigdheid, scherpte van diagnostiseren en doortastendheid gevraagd zullen worden - en dan op een geheel individuele wijze, zonder veel mogelijkheid tot overleg en ruggespraak, zonder een zeker kader waaraan men enigszins een leidraad en steun heeft. O.i. zal hij zich daar niet goed kunnen ontplooiën en altijd een min of meer tastende werkwijze te zien geven in plaats van één waaruit doelbewustheid en overtuigingskracht spreekt.

Daarentegen zal hij juist wel met gezag en stevigheid kunnen optreden indien zijn activiteit deel uitmaakt van een groter geheel, wanneer hij zijn energie en werklust ten dienste kan stellen van goed omschreven plannen, of mee kan werken in de uitvoering van

AD/LW - G 2501 a - P 12458

16 september 1959

J.G. van Eden.

3.

maatschappelijk-hoodzakelijke praktische arbeid. Indien men toch bepaald een academische studie zou wensen zouden wij het meeste voelen voor de studierichting geologie, of Wageningen (richting Bosbouw).

Overigens zouden wij in de eerste plaats denken aan een opleiding op de K.M.A. of in Den Helder voor officier. En ook de opleiding voor stuurman ter koopvaardij komt in aanmerking indien hij voor varen voelt.

Verder kan hij met een H.B.S.-B diploma ook de speciale opleidingsscholen bezoeken welke de Politie en de Spoorwegen hebben voor het vormen van hun hoger kader. Als officier, als inspecteur of eventueel later commissaris van politie, of als stationschef zal hij o.i. goed tot zijn recht komen. Zowel de representatieve kwaliteiten als het verantwoordelijkheidsbesef welke hiervoor nodig zijn bezit hij in ruime mate. Hij heeft ook de aanleg om regelend op te treden binnen het bestek van een aantal gegeven richtlijnen, terwijl er van hem stellig het nodige overzicht uitgaat. Hij is flink en vertrouwenwekkend wanneer hij maar goed een idee heeft wat hem te doen staat, terwijl hij er tevens een eer in zal stellen zowel zijn eigen werk als dat van zijn ondergeschikten op zo goed mogelijk plan te brengen.

Hoogachtend,

NEDERLANDSCHE STICHTING
VOOR PSYCHOTECHNIEK

w.g. Dr. D.J. van Lennep.

Verslag van mijn vader betreffende gesprek betreffende beroepskeuze van 9 november 1959

Het volgende afschrift is een verslag van mijn vader Cees van Eden van een bespreking met Dr N.C.Slotmaker de Bruine van de Stichting Psychotechniek op 9 november 1969. Mijn vader stelt hier ook mijn visuele inslag en belangstelling voor beeldende kunst ter sprake. Interessant genoeg blijven de psychologen bij de mening dat ik niet het vermogen heb om iets te scheppen dat er niet is, en dat ik dus niet in de wieg gelegd ben voor artiest, scheppend kunstenaar, architect o.i.d. Het klopt wel dat mijn muzikale aanleg zonder meer zwak is. Ze zijn wel overtuigd dat ik door mijn zelfstandigheid, en fysieke en mentale kwaliteiten voor fieldwork geologie een goede beroepskeuze zou zijn. Dat laatste kan ik beamen en ik ben persoonlijk dankbaar dat ik in de geologie zoveel jaren met voldoening en succes heb mogen werken.

Amsterdam, 12 februari 2024

Bespreking met Dr. M.C.Slotemaker de Bruine te Utrecht op 9 november '59.

Hem uiteengezet, dat mijn bezoek nu eer de behoefte aan motivering en uitwerking van het advies, speciaal voor wat betreft de geologie betreft dan de handhaving van mijn morele claim tot restitutie van een deel van de kostprijs. Hem gezegd, dat de motivering van het advies zeer teleurstelde, ook het feit, dat aan andere vakken zoals de economische en sociale wetenschappen blijkbaar in het geheel geen aandacht werd gegeven. Ook ontging de onderzoekers waarschijnlijk de visuele inslag van de proefpersoon en zijn belangstelling voor beeldende kunst, waarover hij tot een gefundeerd oordeel komt. Is het voorts wel zo, dat hij, zoals het rapport stelt, zo'n behoefte heeft aan een referentiekader?

De heer Sl. antwoordt, dat een team onder zijn persoonlijke leiding bijzondere aandacht gaf aan dit onderzoek. Hij gelooft dat dat gesprek daarom nuttig en verhelderend zal zijn. Hij geeft toe, dat degene die het rapport schreef, een wel zeer grote soberheid betrachtte.

Hij stelt voorop, dat een academische studie binnen het bereik van betrokkene ligt: het i.q. is langs verschillende wegen benaderd en beweegt zich tussen 117 en 132, wat voor een academische studie niet bijzonder hoog is. Het is daarom voorwaarde, dat de jongen zelf kiest en dat hem geen studie tegen zijn zin wordt opgedrongen. Hij kan zich indenken, dat o.a. door de in het engere en ruimere milieu levende opvattingen de in het rapport genoemde niet-academische beroepen niet aanslaan en dat de jongen persé academisch zal willen studeren.

Op grond van psychologische overwegingen werden de sociale wetenschappen, welke objectief gezien binnen zijn bereik liggen, geëcarteerd. Dit geschiedde na tevens nog eens de test van de vader te hebben gezien. De zoon, in hoge mate op zelfstandigheid uit, zal juist omdat de sociale wetenschappen de specialisatie van de vader uitmaken, hierin onvoldoende bevrediging vinden.

De economische wetenschappen werden ter dege onder de loep genomen, maar het in onze tijd nog vooral abstracte karakter van de economie gold als een groot bezwaar. Waar zou deze studie bovendien toe leiden? De commerciële aanleg is zwak en een richting als accountancy zou deze manlijke figuur maar matig passen.

Medicijnen zal levenslang de moeilijkheid geven, dat betrokkene tegenover de mens steeds te "bewogen" zal staan. Dit is geen voorbijgaande houding. Oppervlakkig gezien onbewogen, spookt het innerlijk behoorlijk in hem. Innerlijk weigert hij van de mens afstand te nemen en hem slechts te zien als een fungerend geheel in de samenleving. De medische studie is er juist op uit, om deze distantie te bewerkstelligen.

Hij heeft behoefte aan menselijk contact, contact met een grote of een kleinere kring, maar laat dit dan, gegeven zijn innerlijke bewogenheid, min of meer formeel en zakelijk zijn en werken via intermedia zoals bij voorbeeld de aardkorst, welke hij koeler kan benaderen met zijn opvallend praktische, indringende en nuchtere realiteitszin en zijn zelfstandig oordeel.

Ten onrechte wordt gemeend, dat een menselijk kader nodig werd geacht waarop hij zou moeten kunnen terugvallen om advies en medeoordeel. Neen, hij laat zich juist niet graag in de kaart kijken, maar bedoeld werd een geëncadreerd beroep i.t.t. een geheel vrij beroep. In het beroep zelf moet een duidelijk doel gesteld worden en hierop moet hij dan zelfstandig zonder veel inmenging kunnen aanwerken. Als geoloog zal hij gerust voor een omvattend onderzoek kunnen worden uitgezonden, hij zou tegenover zijn medewerkers een natuurlijk gezag hebben, hij zou hun de vereiste leiding geven en zou er op uit gaan, na zijn werkplan zorgvuldig te hebben

voorbereid, maar voorwaarde is: hij moet zoals in dit voorbeeld een doel voor ogen hebben. Hij heeft niet het vermogen om iets te scheppen dat er niet is, hij is dus niet in de weeg gelegd voor artist, scheppend kunstenaar, architect o.i.d. Zijn muzikale aanleg is ook zonder meer zwak. Ook zuiver wetenschappelijk werk, dus research om der wille van de wetenschap alleen, ligt hem niet.

Voorts is opvallend, dat zijn belangstelling zich moeilijk prikkelen laat, ~~deze~~ komt pas in tweede instantie, in eerste instantie komt bij de oordeelsvorming de nuchtere en inderdaat wel houtsnijdende critiek.

Paren wij nu een en ander aan zijn zelfstandigheid en aan de fysieke en mentale geschiktheid voor fieldwork, dat sturen wij aan op bosbouw of geologie

Wij weten weliswaar, dat er geologen te veel zijn en dat hoogleraren ons vragen, vooral niet lichtvaardig iemand deze weg te wijzen. Maar de goede geoloog komt er, bij de B.P.M., bij de mijnbouw, om te beginnen in het fieldwork en later in de staffuncties. En zou hij er tegen onze verwachting in niet komen, dan is het voor een jongeman als uw zoon beslist geen ramp, als hij in het leraarschap terechtkomt. Het zou wat cru zijn hem doelbewust in deze richting te sturen, omdat hij juist het leraarschap niet wenst, maar de kwaliteiten ervoor bezit hij wel. Ook hier ~~weer~~ de elementen gezag, overwicht en menselijk contact. In zijn padvindingsactiviteiten, ook al zien wij ~~van~~ onze stichting uit het liefst ~~xxxxxxx~~ een jeugdliefde blijven, ~~deze~~ komen zij ook tot uiting.

Kiest hij geologie, dan zal hij o.i. het best geologie kunnen studeren aan een universiteit, i.c. te Groningen en na het kandidaats te Utrecht, Leide of Amsterdam. In Delft treft men een ware horde aan, waar de persoon wel wat in het gedrang komt en waar het alles techniek en wiskunde is, wat de klok slaat. Voorts kan uw zoon aan een universiteit bevrediging vinden van de behoefte aan contact met vakken en studenten van andere studierichtingen, een behoefte die stellig in hem leeft. En zoals al gezegd, het fieldwork zal deze jongen liggen, hij wordt zonder meer goedgekeurd voor een leven, dat ontbering met zich brengt, zoals geologische expertise in b.v. Spanje en Turkije.

Wageningen noemden wij, omdat het zou aansluiten bij zijn ~~aak~~leg, niet appeleert aan zaken, waarmee hij van huis uit vertrouwd is geraakt en uitloopt op een consulentenschap o.i.d. dat weer gezag vergt en een adviserende inhoud zal krijgen.

Tenslotte vraagt de heer Sl., hem t.z.t. eens van de gedane keus en van het verloop mededeling te willen doen.